

TVISTIGHEDSNÆVNET

KENDELSE

Afsagt af Tvistighedsnævnet den 12. maj 2025 i sag 66.2024

A

v/Morten Lehmann, 3F Byggegruppen

mod

B

v/direktør V1

I sagens behandling har som faste medlemmer af Tvistighedsnævnet deltaget landsdommer Ida Skouvig (formand), advokat Elisabeth la Cour (DA) og advokat Anne Gausland (FH). Endvidere har som særligt sagkyndige medlemmer deltaget advokat Tine Vestergaard, udpeget af DI, og uddannelseskonsulent Jens Kirkegaard, udpeget af 3F.

Denne sag drejer sig om betaling for manglende udlevering af arbejdstøj og sikkerhedssko, og om betaling for værktøjskasse.

Klager, A, har ved sin faglige organisation, 3F, ved klageskrift modtaget den 10. december 2024 indbragt sagen for Tvistighedsnævnet med endelig påstand om, at indklagede, B, skal betale 10.927,51 kr. til ham med procesrente fra forfaldsdato.

Påstanden er opgjort således

• Manglende udlevering af 1 sæt arbejdstøj	1.211,25 kr.
• Refusion af udgift til sikkerhedssko	1.536,00 kr.
• Tilbagebetaling af modregning for værktøjskasse og bogpakke	8.180,26 kr.

B har påstået frifindelse, dog anerkendes det, at udgiften på 2.559 kr. til bogpakken skal refunderes. Endvidere anerkendes det, at udgiften til indkøb af sikkerhedssko skal refunderes, dog kun med 5-600 kr.

Sagen har været behandlet mundtligt på et møde i Tvistighedsnævnet den 23. april 2025 med deltagelse af parterne og deres partsrepræsentanter.

Sagsfremstilling

Den kollektive overenskomst inden for uddannelsesområdet er Bygningsoverenskomsten 2023 mellem DI Overenskomst III og 3F Fagligt Fælles Forbund.

Virksomheden er ikke via medlemskab af en organisation omfattet af overenskomsten. Virksomheden har heller ikke i øvrigt tiltrådt overenskomsten.

Mellem A, født den 22. februar 2006, ved dennes værge og B blev der den 15. august 2023 indgået en uddannelsesaftale i form af en kort aftale, hvorefter A skulle uddannes som tømrer med uddannelsesperiode fra den 14. august 2023 til den 8. november 2024.

Ifølge faktura af 20. november 2023 til A indkøbte han et par sikkerhedssko af mærket HKSDK til 1.536 kr. inkl. moms.

Af en faktura af 29. januar 2024 fra X til virksomheden fremgår, at der er indkøbt et par arbejdsbukser og en hættetrøje. På fakturaen er anført "Deres ordre A".

Ved uddannelsesaftalens udløb fratrak virksomheden ifølge lønsedlen et beløb på 8.180,26 kr. i den løn, der blev udbetalt til A. Der er enighed om, at beløbet vedrører virksomhedens udgift på 5.621,26 kr. til værktøjskasse og 2.559 kr. til bogpakke.

Efterfølgende rettede 3F på vegne af A henvendelse til Det faglige udvalg for byggeuddannelserne, idet det modregnede beløb ønskedes udbetalt, ligesom det blev gjort gældende, at der manglede udlevering af værnefodtøj og arbejdstøj under uddannelsesaftalen. På et forligsmøde, der blev afholdt den 28. november 2024, anførte virksomheden, at den ikke havde nægtet A at købe arbejdstøj eller værnefodtøj, og at virksomheden ikke ville betale for bogpakke og værktøj. Virksomheden tilbød i den forbindelse betaling af beløbet på 8.120,26 kr. mod tilbagelevering af værktøj og bogpakke. Da der ikke kunne opnås forlig, blev sagen indbragt for Tvistighedsnævnet.

Der er fremlagt oplysninger om prisen på en beklædningspakke fra erhvervsskolen Y. Det fremgår heraf, at et sæt arbejdstøj uden sikkerhedssko koster 1.211,25 kr. inkl. moms, og at et par sikkerhedssko af mærket Latite koster 537,50 kr. inkl. moms.

Der er endvidere fremlagt to fotografier. Der er enighed om, at billederne viser A i arbejdstøj med virksomhedens logo.

Retsgrundlaget

Af erhvervsuddannelseslovens 55 fremgår bl.a.:

"Uddannelsesaftalen skal angive den løn, oplæringsvirksomheden skal betale til elever og lærlinge under oplæringsophold samt under skoleophold, der er omfattet af aftalen.

Stk. 2. Lønnen skal mindst udgøre den løn, der er fastsat ved kollektiv overenskomst inden for uddannelsesområdet.

Af kapitel 18 om lærlinge i Bygningsoverenskomsten 2023 mellem DI Overenskomst III og 3F Fagligt Fælles Forbund fremgår bl.a. følgende:

'§ 11 Arbejdstøj

1. Lærlinge under uddannelse har i hvert uddannelsesår ret til at modtage 2 sæt arbejdstøj, leveret af virksomheden — første gang efter endt prøvetid.
2. Arbejdstøjet skal være af sædvanlig og god kvalitet.

§ 12 Sikkerhedsfodtøj

Virksomheden udleverer sikkerhedsfodtøj 1. gang ved påbegyndelse af uddannelsen, og i den efterfølgende lærlingetid efter samme regler, som gælder for øvrige medarbejdere.

§ 13 Værktøj

Virksomheden udleverer værktøj i henhold til den af Træfagenes faglige udvalg udarbejdede værktøjsfortegnelse."

Af et protokollat af 4. marts 2025 om forståelsen af Bygningsoverenskomstens bestemmelse om værktøj til lærlinge udarbejdet af overenskomstens parter fremgår bl.a. følgende:

"Hvordan håndteres "Korte aftaler"

Den virksomhed der indgår den første uddannelsesaftale med lærlinge, udleverer et fuldt sæt værktøj og bogpakke, medmindre lærlingen har fået et fuldt sæt værktøj og bogpakke udleveret under skoleoplæring."

Forklaringer

A har forklaret, at han startede i virksomheden den 14. august 2023. Han havde selv henvendt sig til virksomheden for at høre, om han kunne komme i lære. Han henvendte sig efter opfordring fra en lærer på skolen.

Han fik hverken værktøjskasse, arbejdstøj eller sikkerhedssko ved uddannelsesaftalens start. Allerede mens han var på skole, spurgte han efter arbejdstøj og sko. Han har i alt skrevet 3 beskeder til virksomheden om arbejdstøj. Han har modtaget 1 par lange bukser, 2-3 t-shirts, 3 sweatshirts og 1 vinterjakke. En kollega gav ham desuden et par brugte shorts. De beskeder, som han sendte, sendte han til N1. Han havde fået at vide af V1, at han skulle kontakte N1 herom. Han hørte ingenting fra N1. Han har også kontaktet N1 om sikkerhedssko uden at få svar. Til sidst købte han selv et par sikkerhedssko. Han modtog skoene den 20. november 2023. Indtil da havde han brugt et par sikkerhedssko, som han havde fået udleveret på skolen. De var meget slidte. Han har ikke sendt beskeder til eller på anden måde kontaktet V1. Han fortalte ikke nogen i virksomheden, at han selv bestilte skoene.

Værktøjskassen fik han udleveret efter prøvetidens udløb. Han spurgte V1 om den og fik at vide, at han bare kunne købe den i et bestemt byggemarked. Der blev ikke sagt noget om, at den skulle afleveres ved uddannelsesaftalens ophør, eller at han selv skulle betale for den. I forbindelse med uddannelsesaftalens ophør snakkede han lidt med V1, om han havde lyst til at fortsætte i virksomheden, men det havde han ikke. Han fik derefter at vide, at han enten skulle aflevere værktøjskassen eller betale for den. Han kontaktede N2 fra 3F, som sagde, at han kunne beholde værktøjskassen uden at betale. Virksomheden trak herefter beløbet på 8.180,26 kr. fra på lønsedlen.

Efter at han var stoppet i virksomheden, fik han lavet et løntjek hos 3F. Det førte til, at han fik efterbetalt et beløb. Han husker ikke, at der ved den lejlighed blev snakket om værktøjskassen.

Det er korrekt, at han var sygemeldt den sidste måned inden uddannelsesaftalens udløb, og at sygemeldingen skyldtes dårligt arbejdsmiljø.

V1 har forklaret, at han blev kontaktet af skolen, der spurgte, om han ville tage A i lære.

Skolen beder ham ofte om at tage lærlinge, som ikke kan finde et oplæringssted. I første omgang afslog han at tage A, da det altid er bøvlet at have lærlinge i den første periode, men efter at A i en kort periode havde været på et praktikophold i virksomheden, indgik de alligevel en uddannelsesaftale. Det gik fint og alt var i orden.

Han tager de ansattes sikkerhed meget alvorligt, og derfor får alle sikkerhedssko. De ansatte må desuden købe, hvad de vil have af tøj inden for rimelighedens grænser. De skal blot henvende sig til virksomhedens kontaktperson i X, som ved, hvilke mærker de kan vælge imellem. Beskeden herom bliver givet til medarbejderne i plenum. Han husker ikke, hvordan A konkret er orienteret herom, men han er sikker på, at A var bekendt med ordningen, for der bliver snakket meget om den i virksomheden. A har altid været iført sikkerhedssko og arbejdstøj med logo, når han har været i virksomheden.

Alle lærlinge får stillet et værktøjssæt til rådighed. De skal selv sørge for at købe det i X. Lærlingene får normalt lov til beholde værktøjssættet, når de slutter. A var dog kun kortvarigt i virksomheden og var sygemeldt den sidste tid med henvisning til arbejdsmiljøet. A ønskede desuden ikke at fortsætte i virksomheden. Han besluttede derfor, at A enten måtte betale for værktøjssættet eller aflevere det tilbage, så det kunne gå videre til den næste lærling. Virksomheden har ikke overenskomst og er derfor ikke bundet af overenskomstens bestemmelse om, at lærlingen får sættet til eje.

Han kan anerkende at skulle betale for en bogpakke til en værdi af 2.559 kr. ligesom han anerkender at skulle betale for et par sikkerhedssko til en værdi af 5-600 kr. svarende til tilbuddet fra Y, selv om han er enig i, at disse

sko ikke kan være af den bedste kvalitet. Ordentlige sikkerhedssko koster det, som A har givet for dem. Han var ikke klar over, at A selv købte et par sikkerhedssko.

N1 er hans papsøn og medejer af virksomheden. Han ved ikke, hvorfor A kontaktede N1 i stedet for ham. Hvis A havde spurgt ham om arbejdstøj og sikkerhedssko, havde han fået at vide, at han bare kunne købe det.

Procedure

A har til støtte for sit krav vedrørende arbejdstøj anført, at han efter overenskomstens kapitel 18, §11, har ret til at modtage 2 sæt arbejdstøj pr. uddannelsesår. Det anerkendes, at det tøj, han har modtaget, svarer til 2 sæt, og i lyset af den tid, han havde været der, er det rimeligt, at han også får et tredje sæt beregnet efter Ys priser, som er meget lave. Om kravet vedrørende sikkerhedssko har han anført, at han både efter arbejdsmiljøloven og efter overenskomsten har krav på at få udleveret sikkerhedssko, og da det ikke skete, var han nødt til at købe et par sikkerhedssko, idet de sko, som han havde fået på skolen, var udtrådte. Udgiften til indkøbet er dokumenteret ved den fremlagte faktura. Pligten til at betale for sikkerhedssko og tøj gælder også for ikke overenskomstdækkede virksomheder efter arbejdsmiljøloven og erhvervsuddannelsesloven.

Til støtte for kravet om tilbagebetaling af det modregnede beløb på 8.180,26 kr. har han anført, at virksomheden har været uberettiget til at modregne, allerede fordi det er uberettiget at modregne i løn, når der hverken foreligger en skriftlig aftale herom eller en dom eller en myndighedsafgørelse. Virksomheden har desuden ikke et krav på beløbet, idet virksomheden efter ændringen af overenskomsten i marts 2023 skal afholde udgiften til værktøjskasse og bogpakke, som lærlingen får til eje. Udgiften hertil må anses for en løndel, jf. Erhvervsuddannelseslovens § 55, hvorfor også en ikke overenskomstdækket virksomhed er forpligtet til at betale for værktøjskasse og bogpakke.

B har til støtte for sin påstand navnlig anført, at virksomheden ikke er overenskomstdækket, og at virksomheden derfor ikke har pligt til at følge overenskomstens bestemmelser om værktøjskasse, bogpakke, arbejdstøj og sikkerhedssko.

Efter overenskomsten har A desuden kun krav på 2 sæt tøj for den periode, hvor han har været i virksomheden, og det har han efter sin egen forklaring fået. Ved beregningen af perioden skal der lægges vægt på, at en lærling først har krav på at få stillet arbejdstøjet til rådighed efter 3 måneder. Efter udløbet af de 3 måneder har A kun været i virksomheden i et år, hvor han som følge af sin sygemelding ikke havde haft brug for et yderligere sæt tøj den sidste måned. En ret efter overenskomsten til at få udleveret tøj, er desuden ikke ensbetydende med, at man har krav på betaling, hvis man ikke har fået tøjet.

A har konstant haft sikkerhedssko på, og der har derfor ikke været noget sikkerhedsmæssigt problem. Virksomheden var ikke bekendt med, at A selv havde købt sko, men vil gerne betale det beløb på 5-600 kr., som sikkerhedssko koster ifølge annoncen fra Y.

Virksomheden er ikke forpligtet af overenskomstens bestemmelse om værktøjskasse og bogpakke. Det anerkendes, at en lærling skal have værktøjsskassen og bogpakke stillet til rådighed, men ikke til eje. Hvis en virksomhed skal betale herfor, vil det betyde, at virksomheden ikke vil tage elever i den første praktikperiode, idet det ikke er rimeligt, at den første virksomhed skal betale, mens den næste virksomhed kan gå fri. Efter omstændighederne accepteres det dog, at virksomheden betaler udgiften til bogpakke med 2.559 kr.

Twistighedsnævnets begrundelse og resultat

Arbejdstøj

Twistighedsnævnet finder ikke grundlag for at antage, at A, der under uddannelsen har fået udleveret arbejdstøj, som i hvert fald svarer til to sæt, og som ikke har rejst krav om yderligere under uddannelsen, har et krav på yderligere arbejdstøj. Kravet på betaling af 1.211,25 kr. tages derfor ikke til følge.

Sikkerhedssko

Virksomheden havde i henhold til arbejdsmiljøloven pligt til at stille sikkerhedssko til rådighed for A under uddannelsen, hvilket ubestridt ikke er sket. På baggrund af den fremlagte faktura lægger nævnet til grund, at A selv har indkøbt sikkerhedssko til en pris af 1.536 kr. Han har derfor krav på, at virksomheden refunderer hans udgift hertil. Kravet om betaling af 1.536 kr. tages derfor til følge.

Bogpakke

Virksomheden har anerkendt at skulle betale for bogpakken, og der er enighed om, at den har en værdi af 2.559 kr. Virksomheden, der har modregnet dette beløb i As løn, skal derfor betale dette beløb til ham.

Værktøjskasse

Det fremgår af Bygningsoverenskomsten fra marts 2023, at lærlinge med uddannelsesaftaler, der er indgået efter dette tidspunkt har krav på at få betalt en værktøjskasse med det indhold, som Det faglige udvalg for byggefagene har fastsat, og at værktøjsskassen således er lærlingens ejendom. I et protokollat om forståelsen af bestemmelsen er der fastsat detaljerede regler herom, bl.a. i forhold til virksomhedens betalingspligt ved korte aftaler.

Spørgsmålet er, om overenskomstens bestemmelser om betaling af værktøjskasse finder anvendelse, når virksomheden som i det foreliggende tilfælde ikke har tiltrådt overenskomsten. Afgørende herfor er om overenskomstens bestemmelser om betaling af værktøjskasse må anses for omfattet af erhvervsuddannelseslovens § 55, stk. 2.

3 voterende udtaler:

Vi finder, at retten efter uddannelsesoverenskomsten til at få udleveret en værktøjskasse til eje har en sådan økonomisk værdi for lærlingen, at retten hertil må anses for en løndel. Pligten til at udlevere en værktøjskasse til en lærling gælder derfor efter vores opfattelse også for virksomheder, der ikke har tiltrådt overenskomsten, jf. erhvervsuddannelseslovens § 55, stk. 2. Vi bemærker herved også at dette resultat er bedst stemmende med hensynet til at sikre, at lærlinge i ikke organiserede virksomheder ikke stilles økonomisk ringere end lærlinge i organiserede virksomheder.

Efter overenskomsten sammenholdt med protokollatet påhviler pligten til at betale for værktøjsskassen B som den første virksomhed, som A indgik en uddannelsesaftale med, også selv om der var tale om en kort aftale. Modregningen med beløbet på 5.621,26 kr. var derfor uberettiget, hvorfor vi stemmer for at tage As opstand om betaling heraf til følge.

2 voterende udtaler:

Vi finder ikke, at overenskomstens bestemmelse om udlevering af en værktøjskasse har en sådan karakter, at den kan anses for en løndel. Bestemmelsen herom i overenskomsten finder derfor efter vores opfattelse ikke anvendelse i den foreliggende sag, hvor virksomheden ikke har tiltrådt Bygningsoverenskomsten. Vi stemmer derfor for at frifinde virksomheden for betaling af beløbet på 5.621,26 kr.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen tages As krav om betaling af 5.621,26 kr. til følge.

As påstand tages herefter til følge med i alt 9.716,26 kr., der i overensstemmelse med påstanden forrentes som nedenfor bestemt.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

T h i b e s t e m m e s :

B skal inden 14 dage til A betale 9.716,26 kr. med procesrente fra de enkelte ydelsers forfaldsdato.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

Sagen kan inden 8 uger efter, at nævnet har truffet afgørelse, indbringes for domstolene, jf. erhvervsuddannelseslovens § 65, stk. 4.
Såfremt sagen indbringes for domstolene, anmoder Tvistighedsnævnet om at blive orienteret.